

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين إنه خير ناصر ومعين الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وعلي وآلهما الطيبين الطاهرين ولعنة الله على أعدائهم أجمعين أبدأ الآتين

قال الله تعالى في القرآن الكريم: وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ * وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا

آموزش کلام خوانی

ضرورت فراگیری - اشتباهات رایج - روش صحیح - متن و برنامه آموزشی

معارف تلاوت - علوم تلاوت - فنون تلاوت

طرح و برنامه ریزی پژوهشی و مدیریت و اشراف علمی:

دکتر المعارف الإلهیة

تمهید و تدوین: پژوهشگر علوم تلاوت کلام وحی بنیاد حیات اعلی

نشر: آموزشگر علوم تلاوت کلام وحی بنیاد حیات اعلی

نمایه مطالب کتاب {کلام خوانی}

کلام خوانی: کلام وحی (قرآن کریم) خواندن = قرائت و تلاوت

راهنمای (معارف و علوم و فنون مؤثر در) بهره مندی از تلاوت کلام وحی و سیر دروس کلام خوانی

جلد اوّل: ﴿معارف تلاوت﴾ = هزار صفحه

راهنمای مباحث و ابواب معارف تلاوت

{۱}. معرفت به شأن تلاوت کلام وحی و قرآن کریم

معرفت به عظمت مبدأ کلام وحی (= حضرت حق جلّ و علا)

معرفت به امین وحی جناب جبرائیل علیه السلام و رسل وحی (ملائکه آورنده) و حاملان و موکلان آسمانی قرآن کریم علیه السلام

معرفت به صاحب کتاب الهی {قرآن کریم} محمد رسول الله ﷺ

معرفت به فضیلت کلام الله و کتاب الهی و قرآن کریم

معرفت به بلندی ظاهر کلام وحی و متن قرآن کریم (کتاب مبین)

معرفت به بلندی باطن کلام وحی و حقیقت قرآن کریم (امام مبین)

معرفت به خزانه کلام وحی و خازنان قرآن کریم {خاندان وحی علیه السلام}

لزوم حرمت نگهداشتن و احترام کلام وحی و قرآن کریم

{۲}. معرفت به شرائط و پیش نیاز تلاوت کلام وحی و قرآن کریم

ضروریات - اساسیات - کمالات در تلاوت

۱- صحت و کمال نیت در تلاوت

۲- طهارت در تلاوت: باطنی - معنوی - ظاهری

	طهارت: رکن اصلی ارتباط با قرآن کریم
	طهارت باطنی (پاکیزگی درون)
	عقیده صحیح نشانه طهارت باطنی (پاکیزگی درون)
	طهارت ظاهری (پاکیزگی برون)
	پاکیزگی دهان (مسواک با شاخه اراک)
	طهارت معنوی (غسل یا وضو)
	آخرین گام طهارت: تطیب و عطرآگین نمودن
	۳- ادب ظاهری، و ادب باطنی در تلاوت
	۴- خلوت (دل) و فراغت (ذهن و خاطر و خیال) در تلاوت
	۵- توانایی تلفظ (با صحت و دقت و جودت) در تلاوت
	{۳}. معرفت به راههای تلاوت کلام وحی و قرآن کریم
	۱- تلاوت کلام وحی و قرآن کریم از راه استماع
	ارزش یادگرفتن شنیداری قرآن کریم
	۲- تلاوت کلام وحی و قرآن کریم از روی مصحف شریف
	ارزش یادگرفتن قرآن کریم از روی مصحف شریف
	۳- تلاوت کلام وحی و قرآن کریم از حفظ
	معرفی حاملان (دربدارندگان) حقیقی قرآن کریم
	حافظان قرآن حاملان (دربدارندگان) عمومی قرآن کریم
	شرایط بهره مندی از فضایل حفظ قرآن کریم
	ارزش حفظ و از برنمودن قرآن کریم
	اهداف و کاربرد حفظ و از برنمودن قرآن کریم

	معمولی بودن و عمومیت حفظ و از برنمودن قرآن کریم
	ارزش تلاش و تحمل سختیها برای حفظ و از برنمودن قرآن کریم
	{۴}. معرفت به مفتاح و کلید تلاوت کلام وحی و قرآن کریم
	۱- دعاء و نیایش
	۲- استعاذه
	۳- تسمیه (بسملة)
	{۵}. معرفت به التزامات حین تلاوت کلام وحی و قرآن کریم
	۱- درك حضور و صدای حق شنیدن، و قاری خود را مخاطب دیدن
	۲- استماع نه سماع، و گوش فرادادن نه صدا شنیدن
	۳- انصات؛ دم فرو بستن و خموشی گزیدن
	۴- التفات به معانی و تفکر و تدبر و وعی کلام الله
	۵- خضوع و خشوع
	۶- حزن و بکاء
	۷- تذکر و پاسخ به خطاب حق
	سجدهات حین تلاوت
	{۶}. معرفت به التزامات پس از تلاوت کلام وحی و قرآن کریم
	۱- سجده خاتمه تلاوت
	۲- دعا و نیایش پس از تلاوت
	۳- پرهیز از معاصی
	۴- پرهیز از حب دنیا
	۵- پرهیز از وسیله ریاست و دنیاخواهی قراردادن قرآن

	۶- عمل به قرآن و وظایف عبودیت حق
	۷- پرهیز از تفاخر و تکبر با قرآن و التزام به تواضع
	جلد دوم: ﴿علوم تلاوت﴾ = صد هزار صفحه
	راهنمای مباحث و ابواب علوم تلاوت
	۱- علم قرائت
	ارزش و ضرورت فراگیری کلام خوانی و علم قرائت
	نیاز همگان به فراگیری روش صحیح کلام خوانی و علم قرائت
	گستره رعایت آداب و قواعد قرائت و تلاوت
	گفتن و خواندن (قول، کلام، قرائت، تلاوت) تنها با تلفظ ممکن است
	تحقق تلاوت کلام وحی (صحیح - دقیق - قوی)
	تمییز انواع تلاوت (قرائت - ترتیل - مجوّد) و اولویتهای آموزشی
	زمینه های مثبت برای فراگیری تلاوت در میان اقوام و ملل مختلف (عربها فارسها ترکها شرقیها و لاتینها و افریقائیها ...)
	موانع موجود برای فراگیری تلاوت در میان اقوام و ملل مختلف (عربها فارسها ترکها شرقیها و لاتینها و افریقائیها ...)
	نادرستی روش فراگیری رایج سبب سختی و ناتوانی و نارسائی تلاوت
	اشتباهات در روش فراگیری تلاوت در میان اقوام و ملل مختلف (عربها فارسها ترکها شرقیها و لاتینها و افریقائیها ...)
	مراحل اجرایی طرح اصلاح و تکمیل روش رایج در فراگیری تلاوت
	فوریتهای تصحیحی و آموزشی در قرائت اقوام و ملل مختلف (عربها

	فارسیها ترکها شرقیها و لاتینها و افریقائیها ...)
	اشتباهات شایع و اغلاط رایج در تلفظ و قرائت (عموم مسلمانان)
	روش آموزش و تصحیح و تمرین در قرائت
	اصطلاحات علم تجوید در قرائت و تلاوت
	تفاوت ترتیب آشنایی از ترتیب آموزش در ادامه مباحث تلاوت
	۲- علم واژگان شناسی کلام وحی
	۳- علم مکث در تلاوت (سکت و وقف و ابتدا)
	۴- علم دستور زبان کلام وحی (عربی محمدی ﷺ)
	۵- علم قراءات (قراءات متداول قرآنی و قرائت آسمانی)
	۱- نگاهی گذرا به تاریخچه قراءات متداول قرآنی
	۲- جایگاه بی نظیر حضرت مولا علی و خاندان وحی علیهم السلام در علوم قرآنی و دانش قراءات
	۳- علل شکل گیری قراءات دور از قرائت آسمانی
	۴- معرفی قراءات سبعة و عشرة
	۵- جغرافیای قراءات متداول قرآنی
	۶- اصول و قواعد قرائت آسمانی
	۷- موارد التزام قراءات متداول قرآنی به قرائت آسمانی
	۸- زاویه (دوری) قراءات متداول قرآنی از قرائت آسمانی
	۹- تفصیل بیان و آموزش قرائت آسمانی
	۱۰- معرفی مصاحف قدیم و جدید از قراءات متداول و قرائت آسمانی.
	۶- علم ترتیب نزول (سور و آیات قرآنی)

	۷- علم شأن نزول (آیات و سور قرآنی)
	۸- علم موضوع شناسی و ارتباط معانی آیات قرآنی
	۹- علم فهم کتاب صامت از قرآن ناطق
	جلد سوّم: «فنون تلاوت» = ده هزار صفحه
	راهنمای مباحث و ابواب فنون تلاوت
	۱- مهارت حفظ
	دستورالعمل برای توفیق حفظ کتاب الهی و منع فراموشی قرآن کریم
	لزوم تلاوت مستمر و مواظبت بر حفظ ماندن قرآن کریم
	عوامل فراموشی محفوظات قرآنی
	خلاصه: لوازم حفظ قرآن کریم
	آسانترین راه حفظ تا سن سه سالگی به برکت هوش و همت مادر
	حفظ قرآن کریم به عنایت حضرت ولایت کبری (منه السلام)
	راهنمای حافظ قرآن کریم
	۲- انواع تلاوت
	قرائت (شمرده خوانی) {آموزش در سطح مهارت}
	ترتیل (موزون خوانی) {آموزش در سطح مهارت}
	اقسام ترتیل از نظر سرعت تلاوت (تحقیق - تدویر - حدر)
	مَجْودَة (آوازخوانی) {آموزش در سطح مهارت}
	۳- سبکهای تلاوت
	حجازی (مکی - مدنی)

عراقی (شامی، ایرانی)

مصری (قدیم - جدید)

مغربی (لیبی، تونس الجزائر، مراکش)

سودانی (و سایر دول افریقائی)

مشرقی (ترکی، هندی، خاور دور)

۴- بهداشت و سلامتی اندامهای صوتی

۵- نغمات تلاوت

مقامات اصلیة

مقامات فرعية

مقامات فرعية مركبة

مقامات فرعية مصورة (متحولة)

اجناس مقامات اصلیة،

اصطلاحات نغمات

کاربرد صحیح نغمات (بدون انحراف توجه اذهان از مفاد تلاوت)

۶- هنر مدیریت نفس

۷- نیروی تمرکز

خاتمه مباحث کلام خوانی {معارف و علوم و فنون تلاوت}

رَبِّ لَیْسَ رَوَا لَتَحْسِرَنَّ رَبِّیْ اَلْجَنَّةِ

کلام خوانی: کلام وحی (قرآن کریم) خواندن = قرائت و تلاوت

❖ کلام یعنی کلام وحی؛ و غالباً مقصود از آن "قرآن کریم" می باشد. و منظور از عنوان کلام خوانی همان خواندن کلام وحی و قرائت قرآن است، و از آنجا که متن اذان و نماز نیز از راه وحی خداوند متعال به حضرت رسول الله ﷺ رسیده و توسط حضرتش به امت اسلام تعلیم شده است، لذا عنوان کلام خوانی افزون بر تلاوت کلام وحی شامل الفاظ نماز و اذان نیز می گردد، اقامه هم که ملحق به اذان بوده؛ و نوع مختصری از آنست. از این رو در امر فراگیری تلاوت؛ یادگیری صحیح و دقیق اذان و اقامه و نماز نیز ملحوظ بوده، بلکه بخاطر فریضه بودن نماز؛ تعلم اینها (اذان و اقامه و نماز) بر یادگیری تلاوت قرآن نیز مقدم است.

راهنمای بهره‌مندی از تلاوت کلام وحی و سیردروس کلام خوانی

❖ بهره‌مندی از کلام وحی با موفقیت در تلاوت یا استماع ممکن بوده، و از آنجا که معارف و علوم و فنون خاصی مؤثر در تلاوت می‌باشد، و میزان موفقیت هر شخص در تلاوت به مقدار بهره‌مندی او از آنهاست، که این امر مرهون دارا بودن این سه امر و عملی نمودن آنهاست:

۱- معارف تلاوت. ۲- علوم تلاوت. ۳- فنون تلاوت.

لله معارف تلاوت: با شناخت و معرفت شش موضوع میسر است:

- ۱- معرفت به شأن تلاوت (و عظمت کلام وحی) و قرآن کریم.
- ۲- معرفت به شرائط و پیش نیاز تلاوت کلام وحی و قرآن کریم.
- ۳- معرفت به راههای تلاوت کلام وحی و قرآن کریم.
- ۴- معرفت به مفتاح و کلید تلاوت کلام وحی و قرآن کریم.
- ۵- معرفت به التزامات حین تلاوت کلام وحی و قرآن کریم.
- ۶- معرفت به التزامات پس از تلاوت کلام وحی و قرآن کریم.

لله علوم تلاوت: با فراگرفتن و رعایت هفت دسته از علوم محقق است:

- ۱- علم قرائت {صحيح و دقيق و قوي الفاظ کلام وحی (علم تجوید)}.
- ۲- علم واژگان شناسی کلام وحی.
- ۳- علم مکث در تلاوت (سکت و وقف و ابتدا).
- ۴- علم دستور زبان کلام وحی (عربی محمدی ﷺ)

۵- علم قراءات.

۶- علم ترتیب نزول (سور و آیات قرآنی).

۷- علم شأن نزول (آیات و سور قرآنی).

۸- علم موضوع شناسی و ارتباط معانی آیات قرآنی.

۹- علم فهم کتاب صامت از قرآن ناطق.

❖ **فنون تلاوت:** با فراگرفتن و رعایت هفت دسته از هنرها و مهارتها عملی است:

۱- مهارت حفظ و از بر نمودن قرآن کریم.

۲- انواع تلاوت: (قرائت یا شمرده خوانی - ترتیل یا موزون خوانی - مجوّده یا آوازخوانی) {آموزش در سطح مهارت}.

۳- سبکهای تلاوت: (حجازی، عراقی، مصری، مغربی، مشرقی...).

۴- بهداشت و سلامتی اندامهای صوتی: (ریه و حنجره و دهان و خیشوم).

۵- نغمات تلاوت: (مقامات اصلیة، مقامات فرعیة، مقامات فرعیة مرکبة، مقامات فرعیة مصورة (متحولة)، اجناس مقامات اصلیة، اصطلاحات نغمات، کاربرد صحیح نغمات (بدون انحراف توجه اذهان از مفاد تلاوت).

۶- هنر مدیریت نفس.

۷- نیروی تمرکز.

❖ البته نیاز و زنجیر و اولویت آشنایی دانشجویان معارف الهی در دروس کلام خوانی { به فروع سه رشته معارف و علوم و فنون تلاوت متفاوت است، برخی مانند همه مباحث معارف تلاوت؛ مسیر ورود به حوزه تلاوت بوده، و آشنایی با آنها برای همگان لازم است، همانطور که علوم قرائت و واژگان شناسی کلام

وحي و دانش مکث از علوم تلاوت؛ نیز چنین است، اما برخی دیگر (مانند سایر مباحث علوم تلاوت و تمام فنون تلاوت؛ خصوصا در سطح تخصصی و تفصیل آنها؛ برای متخصصین در تلاوت لازم می باشد.

❖ ما در دروس کلام خوانی ابتدا به آموزش معارف تلاوت، و سپس از علوم تلاوت؛ علم قرائت؛ و نیز علم مکث؛ و نهایتا به تعلیم فنون تلاوت می پردازیم، و بقیه مباحث و موضوعات و علوم (که خود رشته های متعدد و دروس بسیار مفصلی دارند) را برای خواستاران آن دروس تخصصی بطور مستقل و جداگانه در کنار بقیه علوم تلاوت ارائه می کنیم، ان شاء الله تعالی.

❖ با عنایت الهی و مدد حضرت وجه اللهی: در مجموعه دروس کلام خوانی به بیان ضرورت فراگیری آنها، و معرفی اشتباهات رایج در امر تلاوت و نحوه آموزش متداول، و نیز شرح روش صحیح تعلیم و تطبیق تلاوت؛ همراه با ارائه برنامه آموزشی و متون دروس (متنی صوتی تصویری) مربوط به معارف و علوم و فنون تلاوت نیز می پردازیم. **إِنَّهُ هُوَ الْمُوفِقُ الْمَعِينُ**. آمین رب العالمین.

قَوْلُ الْقَوْلِ الْمَجِيدِ
عَمَّ